

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ОБЛІКОВИЙ КОНСАЛТИНГ В ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ:
робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Освітній рівень другий (магістерський)
Освітня програма «Облік і аудит»

Статус дисципліни вибіркова
Мова викладання, навчання та оцінювання українська

Завідувач кафедри
обліку і бізнес консалтингу

Андрій ПИЛИПЕНКО

Харків
2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри обліку і бізнес консалтингу.

Протокол № 6 від 17.01.2023 р.

Розробник:

Курган Н. В., кандидат економічних наук, доцент

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

Міжнародне економічне співробітництво значуще впливає на рівень розвитку економіки кожної країни і світового прогресу в цілому. Складовим елементом такого співробітництва є зовнішньоекономічна діяльність суб'єктів господарювання різних країн. На сучасному етапі розвитку економіки України значна частина вітчизняних підприємств і організацій здійснює операції на зовнішніх ринках. В сьогоденних умовах стратегічної інтеграції України до глобалізованого економічного простору зростає кількість і складність бізнес-операцій вітчизняних підприємств з іноземними партнерами.

Необхідність суцільного правильного актуального фінансового обліку зовнішньоекономічної діяльності українських підприємств пояснюється як законодавчими вимогами держави, так й інформаційними запитами менеджменту для ефективного управління такою діяльністю. Головною ознакою зовнішньоекономічної діяльності резидентів України є здійснення усіх операцій в іноземній валюті, через що існують особливі вимоги до фінансового і податкового обліку такої діяльності. Облік зовнішньоекономічних операцій є однією з найскладніших ланок бухгалтерського обліку, оскільки вимагає спеціальних знань. Техніка здійснення, оподаткування та порядок обліку окремих видів зовнішньоекономічних операцій тісно пов'язані та всебічно регламентовані законодавством України. Правове поле щодо проведення та обліку операцій із нерезидентами є достатньо складним, оскільки охоплює положення понад ста нормативно-правових і законодавчих актів, до того ж швидко та систематично оновлюється.

Навчальна дисципліна «Обліковий консалтинг в зовнішньоекономічній діяльності» є вибірковою складовою циклу професійної підготовки освітньо-професійної програми «Облік і аудит». У процесі вивчення теоретичних положень, вирішення практичних завдань, виконання лабораторних робіт з навчальної дисципліни «Обліковий консалтинг в зовнішньоекономічній діяльності» здобуваються знання у сфері зовнішньоекономічної діяльності, у тому числі щодо порядку здійснення та фінансового обліку експортних, імпорتنих, бартерних, толінгових, лізингових, фінансово-кредитних, посередницьких операцій в іноземній валюті з зарубіжними контрагентами, а також операцій з конвертації валюти на Міжбанківському валютному ринку.

Метою навчальної дисципліни «Обліковий консалтинг в зовнішньоекономічній діяльності» є надання здобувачам вищої освіти знань та практичних навичок щодо техніки проведення зовнішньоекономічних операцій, щодо специфіки їх оподаткування та фінансового обліку, щодо відображення у фінансовій звітності результатів їх здійснення, а також набуття здобувачами вмінь і навичок щодо ведення фінансового обліку зовнішньоекономічної діяльності у програмному середовищі «SaaS».

Основними завданнями навчальної дисципліни є:

отримання знань щодо актуальної нормативно-правової бази та методологічних основ проведення та обліку зовнішньоекономічної діяльності підприємства;
розуміння порядку проведення суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності розрахунків у іноземній валюті та набуття практичних навичок відображення в обліку валютних операцій, у тому числі в інформаційній базі облікової програми («Облік SaaS»);
набуття вмінь та навичок відображення в обліку господарських операцій при здійсненні зовнішньої торгівлі та інших бізнес-угод українських підприємств з іноземними контрагентами; отримання досвіду ведення електронного обліку зовнішньоекономічних операцій у бухгалтерській інформаційній базі («Облік SaaS»).

Предмет навчальної дисципліни – особливості проведення та відображення в бухгалтерському обліку і звітності фінансово-господарських операцій українських підприємств з нерезидентами в зовнішньоекономічних бізнес-відносинах.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	1М
Семестр	1
Кількість кредитів ECTS	5
Форма підсумкового контролю	Екзамен

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
«Фінансовий облік»	«Організація бухгалтерського обліку і контролю в управлінні підприємством» «Обліково-аналітичне забезпечення стратегічного консалтингу»
«Комп'ютерні облікові системи»	
«Стратегічний облік та управлінський консалтинг»	

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Компетентності	Результати навчання
Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.	Вміти розвивати та підвищувати свій загальнокультурний і професійний рівень, самостійно освоювати нові методи роботи та знання щодо комплексного бачення сучасних проблем економіки та управління.
Здатність практичного застосування знань щодо митних, валютних, податкових обмежень зовнішньоекономічної діяльності підприємства для надання консалтингових послуг	
Навички паперового та електронного документування зовнішньоекономічних операцій підприємства	Знати теорію, методiku і практику формування облікової інформації за стадіями облікового процесу і контролю для сучасних і потенційних потреб управління суб'єктами господарювання з урахуванням професійного судження.
Здатність складати бухгалтерські записи, у тому числі у облікових базах даних, за операціями в іноземній валюті, що здійснює підприємство - суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності	
Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.	Володіти інноваційними технологіями, обґрунтовувати вибір та пояснювати застосування нової методики підготовки і надання облікової інформації для потреб управління суб'єктом господарювання.
Вміння складати зовнішню (фінансову, податкову, статистичну) та внутрішню звітність стосовно щодо проведених підприємством зовнішньоекономічних операцій.	
Здатність працювати в міжнародному контексті.	Визначати інформаційні потреби користувачів облікової інформації в управлінні підприємством, надавати консультації управлінському персоналу суб'єкта господарювання щодо облікової інформації.
Здатність формувати та використовувати облікову інформацію для прийняття ефективних управлінських рішень на всіх рівнях управління підприємством в цілях підвищення ефективності, результативності та соціальної відповідальності бізнесу.	
Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.	Збирати, оцінювати та аналізувати фінансові та нефінансові дані для формування релевантної

Компетентності	Результати навчання
Здатність приймати оптимальні господарські рішення щодо кращої базисної умови постачання при виконанні зовнішньоторговельного контракту	інформації в цілях прийняття управлінських рішень.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Консультаційні рекомендації щодо обліку операцій в іноземній валюті за зовнішньоторговельними контрактами з нерезидентами

Тема 1. Міжнародні правила та вимоги національного законодавства як теоретичний базис облікового зовнішньоекономічного консалтингу підприємств України

Поняття зовнішньоекономічної діяльності (далі – ЗЕД). Види, суб'єкти, органи державного регулювання ЗЕД. Ліцензування та квотування експорту (імпорту) як форми державного регулювання ЗЕД. Порядок постановки на облік суб'єктів ЗЕД митними органами. Зовнішньоекономічні договори (контракти). Міжнародні правила Інкотермс (2020). Порядок визначення витрат покупця (імпортера) і продавця (експортера), у відповідності до базисної умови постачання, затвердженої у контракті.

Тема 2. Методичні та законодавчі основи відображення операцій в іноземній валюті в бухгалтерському обліку підприємства-замовника консалтингових послуг

Сутність поняття «іноземна валюта». Класифікація валютних цінностей за Законом про валюту та валютні операції. Відмінності «валютних операцій» і «операцій в іноземній валюті». Критерії визнання валютних операцій в обліку. Валютний курс. Синтетичні субрахунки, передбачені Планом рахунків та Інструкцією № 291 для обліку руху іноземної валюти. Класифікація статей балансу на монетарні та немонетарні за НП(с)БО 21 «Вплив змін валютних курсів». Сутність поняття «Курсова різниця». Дата балансу і дата здійснення валютної операції. Переоцінка монетарних статей балансу. Балансова вартість валюти. Порядок розрахунку курсових різниць за монетарними статтями балансу. Види курсових різниць: операційні та неопераційні; позитивні та від'ємні. Порядок відображення курсових різниць на бухгалтерських рахунках та у фінансовій звітності підприємств - замовника консалтингових послуг.

Тема 3. Консультаційні рекомендації щодо обліку операцій конвертації валют на Міжбанківському валютному ринку України

Перелік банківських операцій, за якими законодавчо дозволено проводити розрахунки в іноземній валюті. Порядок розрахунків між резидентами України і нерезидентами за валютними операціями. Кодування банківських рахунків за стандартом IBAN. Види банківських рахунків юридичних осіб - резидентів. Порядок відкриття рахунків в іноземній валюті в банківських установах України. Уповноважений банк. Класифікатор іноземних валют, затверджений Національним банком України. Техніка проведення конвертації іноземної валюти підприємством. Субрахунки для обліку доходів і витрат від купівлі-продажу валюти.

Тема 4. Нормативний базис облікового експортного консалтингу – техніка проведення і відображення в обліку експортних операцій українського підприємства

Поняття експорту та реекспорту. Експорт без фактичного вивезення за межі митної території України. Граничний строк розрахунків за операціями експорту товарів. Поняття митної та контрактної вартості товару. Порядок митного оформлення експорту. Митна декларація. Законодавчо встановлені поняття для опису перебування товарів у митних режимах.

Особливості митного режиму «експорт». Порядок нарахування податку на прибуток, мита, податку на додану вартість (ПДВ) за експортними операціями підприємства. Порядок нарахування доходів від експортних операцій підприємства. Особливості розрахунку гривневого еквіваленту доходу від реалізації товарів та обліку курсових різниць за монетарними заборгованостями у випадку: експорту на умовах попередньої оплати; експорту на умовах наступної оплати.

Тема 5. Консалтингові послуги щодо порядку проведення та обліку імпорتنих операцій резидентів, з дотриманням вимог законодавства України

Зміст поняття «імпорт товарів». Сутність митного режиму «імпорт». Методи визначення митної вартості товарів. Граничний строк розрахунків за операціями імпорту товарів. Порядок нарахування та сплати мита, акцизного податку, податку на додану вартість (ПДВ), податку на прибуток за імпортними операціями підприємств-резидентів. Платники та бази оподаткування. Формування облікової вартості імпортованих товарів. Складові початкової вартості імпортованих активів. Особливості визначення первинної вартості імпортованих товарів та гривневих еквівалентів валютних заборгованостей у випадку: імпорту з попередньою оплатою; імпорту на умовах наступної оплати. Облік митних платежів за імпортними операціями.

Змістовий модуль 2. Консалтинговий супровід проведення та обліку інших видів зовнішньоекономічних операцій підприємства

Тема 6. Організація службових відряджень за кордон та облікове відображення супутніх розрахунків в іноземній валюті

Документальне оформлення службових відряджень за кордон. Види витрат, що підлягають відшкодуванню підприємством при відрядженні за кордон. Порядок розрахунку добових витрат. Відображення в бухгалтерському обліку розрахунків за закордонними відрядженнями співробітників. Порядок видачі готівкової іноземної інвалюти з поточного рахунку уповноваженим банком. Особливості декларування вивозу готівки в іноземній валюті за межі України. Особливості використання готівки в інвалюті на території України. Облік валютних операцій за розрахунками з підзвітними особами при використанні корпоративних банківських карток.

Тема 7. Законодавчі основи консалтингу щодо проведення та обліку бартерних і посередницьких зовнішньоекономічних операцій підприємств України

Техніка проведення бартерних операцій з нерезидентами. Порядок здійснення операцій за контрактами зовнішньоекономічного бартеру. Нормативні обмеження щодо проведення бартерних операцій в сфері ЗЕД. Граничні терміни проведення бартерних ЗЕД-операцій. Митний і податковий контроль за строками проведення товарообмінних операцій українських підприємств з нерезидентами. Оподаткування бартерних операцій з нерезидентом. Фінансовий облік бартерних операцій в іноземній валюті, у відповідності по вимог НП(с)БО. Види посередників у сфері ЗЕД. Законодавча база проведення комісії та консигнації при зовнішній торгівлі. Порядок укладення угод та техніка здійснення зовнішньоекономічних операцій комісії та консигнації. Відображення в обліку українського підприємства-комітента операцій з імпорту товарів, а також по реалізації товарів на експорт через комісіонера-нерезидента. Особливості відображення в обліку українського комісіонера реалізації товару на експорт і придбання імпорتنих товарів за договорами комісії.

Тема 8. Консультаційні рекомендації щодо техніки здійснення та обліку операцій резидентів з давальницькою сировиною

Поняття «операція з давальницькою сировиною». Митні режими переробки на митній території України та за межами митної території. Критерії визнання товарів українськими та іноземними. Порядок отримання дозволу митного органу на переробку товарів. Терміни переробки давальницької сировини. Оподаткування толінгових операцій при їх замовленні та виконанні. Особливості здійснення, порядок оподаткування та обліку толінгових операцій при вивезенні давальницької сировини українського замовника за межі митної території України з метою переробки іноземним виконавцем та одержання готової продукції. Особливості здійснення, порядок оподаткування та обліку толінгових операцій при ввезенні давальницької сировини іноземного замовника на митну територію України та переробці її українським підприємством-виконавцем.

Тема 9. Консалтинговий супровід зовнішньоекономічних операцій підприємства з кредитування, інвестування та фінансового лізингу

Відображення в обліку надходження, нарахування і сплати відсотків та погашення банківських кредитів в іноземній валюті. Особливості відображення неопераційних курсових різниць в податковому обліку. Порядок формування статутного фонду в іноземній валюті та облік заборгованостей інвесторів. Особливості складення звітності за формою 4 «Звіт про власний капітал» підприємствами з іноземними інвестиціями. Відображення в обліку операцій резидентів відповідно до вимогам НП(С)БО и М(С)ФЗ. Оподаткування операцій підприємств з іноземними інвестиціями та діяльності нерезидентів України. Законодавчі вимоги до операцій фінансового лізингу. Ознаки фінансового лізингу, встановлені законодавством. Об'єкти, суб'єкти, терміни фінансового лізингу. Оподаткування зовнішньоекономічного фінансового лізингу. Бухгалтерський облік у орендаря об'єкта фінансового лізингу, отриманого від нерезидента. Амортизація об'єкта фінансового лізингу.

Тема 10. Консалтингові послуги з декларування та звітування підприємства за валютними операціями з нерезидентами

Порядок представлення в Балансі (Звіті про фінансовий стан) активів, зобов'язань і капіталу підприємства, вартість яких виражена в іноземній валюті. Відображення в Звіті про фінансові результати (Звіті про сукупний дохід) доходів і витрат підприємства в іноземній валюті. Порядок відображення валютних цінностей підприємства при заповненні форми 3 (З-н) і форми 4. Оформлення податкових накладних за експортно-імпортними операціями підприємства у системі електронного декларування ПДВ, складання Додатку 5 до Декларації з ПДВ. Звітування щодо валютних операцій підприємства у Декларації з податку на прибуток. Особливості заповнення Декларації про валютні цінності, доходи та майно, що належать резиденту України і знаходяться за її межами.

Перелік практичних та лабораторних занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Методи навчання та викладання

У процесі викладання навчальної дисципліни «Обліковий консалтинг в зовнішньоекономічній діяльності» для реалізації визначених компетентностей освітньої програми та активізації освітнього процесу застосовуються такі методи навчання та викладання:

проблемні лекції (з використанням візуалізації, спрямовані на викладенні базисних положень досліджуваних тем, передбачається виконання здобувачами самостійного активного пошуку відповідей на проблемні тематичні питання);
практичні заняття (з використанням методів рішення задач, розгляду ситуацій, проведення дискусій);

лабораторні роботи (з використанням методу ділової гри – умови лабораторних робіт документально підтверджені, тому заповнення облікової інформаційної бази імітує практичну зовнішньоекономічну діяльність українського підприємства);
самостійна робота (складання опорного конспекту лекцій, виконання практичних завдань для самостійної роботи, заповнення облікової інформаційної бази, підготовка до захисту Звіту з лабораторних робіт).

Під час проведення лекційних, практичних та лабораторних занять використовуються: проблемне викладання, пояснювально-ілюстративний, частково-пошуковий, дослідницький методи викладання та метод ділової гри.

Метод проблемного викладання передбачено при поясненні тем 3, 6, 7, 10. У ході викладання теми 3 «Консультаційні рекомендації щодо обліку операцій конвертації валют на Міжбанківському валютному ринку України» здобувачам приклад проблемної ситуації конвертації на МВРУ однієї іноземної валюти на іншу. Маючи знання щодо порядку відображення в обліку конвертації іноземної валюти на національну, здобувачі мають здійснити науковий пошук і винайти рішення проблемної ситуації. Аналогічно при викладенні теми 6 «Організація службових відряджень за кордон та облікове відображення супутніх розрахунків в іноземній валюті», теми 7 «Законодавчі основи консалтингу щодо проведення та обліку бартерних і посередницьких зовнішньоекономічних операцій підприємств України» та теми 10 «Консалтингові послуги з декларування та звітування підприємства за валютними операціями з нерезидентами» здобувачам пропонуються проблемні ситуації обліку ЗЕД, вирішення яких вимагає самостійного пошуку нової інформації та набуття нового досвіду.

Пояснювально-ілюстративний метод застосовуються при викладенні усіх тем дисципліни «Обліковий консалтинг в зовнішньоекономічній діяльності». Пояснення лекційного матеріалу і практичних прикладів обліку ЗЕД обов'язково супроводжується демонстраційним матеріалом. На початку кожної лабораторної роботи викладач демонструє порядок, послідовність і відмінності складання електронних бухгалтерських ЗЕД-документів у хмарному сервісі «Облік SaaS» за темою, що вивчається. Демонстрація матеріалу виконується або із використанням програмного продукту Zoom (в разі онлайн-навчання), або на комп'ютері у аудиторії університету (в разі офлайн-навчання).

Частково-пошуковий метод застосовується при виконанні усіх лабораторних робіт дисципліни. Здобувачі отримують детально пояснений приклад обліку певного виду зовнішньоекономічних операцій у хмарному сервісі «Облік SaaS». Виконання наступного змістовно близького прикладу здійснюється здобувачами самостійно.

Дослідницький метод викладання передбачає спостереження і пошук висновків під час роботи з рекомендованою літературою за темами 1, 4, 5, 8, 9. В ході самостійної роботи за темами здобувачі знаходять порядок техніки проведення та автоматизованого обліку певних зовнішньоекономічних операцій підприємства, запропонованих викладачем. Висновки і пропозиції здобувачів аргументовано розглядаються у ході дискусії на наступних заняттях.

Метод ділової гри є основним і центральним при виконанні лабораторних робіт, які сукупно імітують зовнішньоекономічну діяльність українського підприємства за один квартал. Для максимального наближення до реальної практики облікової роботи, завдання супроводжуються заповненими первинними документами.

Порядок оцінювання результатів навчання

За дисципліною «Обліковий консалтинг в зовнішньоекономічній діяльності» результати навчання оцінюються за поточним і підсумковим контролем. Система оцінювання знань, вмінь та навичок здобувачів передбачає виставлення оцінок за усіма формами проведення занять. Оцінювання знань здобувача проводиться за накопичувальною 100-бальною системою.

Форми поточного оцінювання результатів навчання: складання опорного конспекту лекцій, рішення ситуаційних практичних завдань для самостійної роботи, поточні контрольні роботи, захист заповненої облікової інформаційної бази та Звіту за виконаними лабораторними роботами.

Загальна таблиця балів за виконання завдань за навчальною дисципліною
«Обліковий консалтинг в зовнішньоекономічній діяльності»:

Контрольні заходи	Максимальна кількість балів
Опорний конспект лекцій	10
Вирішені практичні завдання для самостійної роботи	10
Поточні контрольні роботи	14
Захист заповненої облікової інформаційної бази та Звіту за виконаними лабораторними роботами	26

Поточний контроль проводиться на кожному лекційному та практичному занятті за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на лекціях та набутих практичних навичок під час виконання завдань практичних робіт для самостійної роботи. Також поточний контроль включає оцінювання здобувача за двома контрольними роботами, що містять по два практичні завдання з обліку окремих видів зовнішньоекономічної діяльності.

Проблемні лекції – усього 10 балів за складені опорні конспекти ключових понять, законодавчих і методичних положень за кожною лекцією. Завдання оцінюється від 5 до 9 балів, якщо складено не повні опорні конспекти або занотовано не більше, як 50% лекційного матеріалу. Опорні конспекти менше, ніж 50% лекційного матеріалу, повертаються на доопрацювання.

Практичні заняття – усього 10 балів за виконані завдання для самостійної роботи за всіма практичними заняттями. Завдання оцінюється від 5 до 9 балів, якщо завдання для самостійної роботи виконані не повністю або не більше, ніж на 50% помилково. Якщо вирішено менше, ніж 50% завдань для самостійної роботи, рішення не приймаються і повертаються на доопрацювання.

Поточні контрольні роботи – 7 балів за кожну контрольну роботу, яка містить по 2 задачі (практичні завдання з обліку окремих видів зовнішньоекономічних операцій); усього 14 балів. Контрольна робота оцінюється:

у 7 балів – виконано правильно обидві практичні задачі;

від 5 до 6 балів – одна задача виконана вірно, а інша – з помилками;

від 3 до 4 балів – розв’язання обох задач виконано зі значущими помилками;

від 1 до 2 балів – здобувач виклав деякі правильні нотатки щодо рішення завдань, але не зміг навіть наполовину вирішити жодну задачу.

Поточний контроль виконання лабораторних робіт проводиться у формі усного опитування на кожному лабораторному занятті щодо прогресу здобувача у внесенні облікової інформації до інформаційної бази. Результати виконання лабораторних робіт оцінюються по завершенні здобувачем всіх лабораторних робіт від 7 до 26 балів. Оцінюється правильність заповнення інформаційної бази (від 5 до 12 балів), складеного звіту з лабораторних робіт (від 2 до 4 балів) та відповідей на запитання під час захисту здобувачем бази та звіту (від 0 до 10 балів). До захисту приймається інформаційна база здобувача тільки за умови виконання ним всіх лабораторних робіт.

Правильно заповнена база оцінюється у 12 балів. Якщо інформаційна база заповнена із помилками, то оцінка може бути знижена, але не менше, ніж до 5 балів. У іншому випадку інформаційна база повертається на доопрацювання та виправлення помилок.

Здобувач складає Звіт з виконаних лабораторних робіт тільки за умови наявності особистої заповненої інформаційної бази. Звіт оцінюється у 4 бали, якщо містить всі скрини, заявлені викладачем у вимогах до Звіту. Здобувач отримує за Звіт від 2 до 3 балів, якщо Звіт складений неповністю або ілюстраційний матеріал у ньому (скрини) подано ненаочно, з поганою деталізацією. Якщо Звіт неможна оцінити від 2 до 4 балів, він повертається здобувачеві на опрацювання.

Захист інформаційної бази та Звіту з лабораторних робіт проводиться у формі усного опитування здобувача на знання порядку складання електронних документів у інформаційній базі. Здобувач має відповісти на 5 запитань (по 2 бали за кожне) і отримати за захист від 2 до 10 балів. Відповідь на запитання зараховується, якщо здобувач зміг показати у інформаційній базі порядок заповнення певного електронного документа і прокоментувати сформовані за ним облікові проведення.

Якщо за поточним контролем здобувач отримав від 35 (min) до 60 балів (max), то він може бути допущений до складання екзамену.

Екзамен складається в письмовій формі за екзаменаційними білетами і оцінюється за 40-бальною шкалою. До екзамену включено три завдання різного типу:

Завдання 1 (стереотипне) - 12 балів (6 тестів по 2 бали);

Завдання 2 (діагностичне) - 18 балів (6 ситуаційних завдань по 3 бали);

Завдання 3 (евристичне) - 10 балів (практична задача: 4 бали - проводки, 4 бали - розраховані суми, 2 бали - первинні документи та облікові регістри).

Завдання 1 характеризує професійні навички здобувача на стереотипному рівні та оцінюється максимально на рівні 12 балів (за 100-бальною шкалою). Завдання представлене у формі тестів, які мають одну правильну відповідь. Діагностичне завдання оцінюють у 18 балів. Відповідь здобувача на діагностичне завдання має супроводжуватися наведеними розрахунками і поясненнями, в іншому випадку така відповідь не буде зарахована як правильна. Максимальну кількість балів за кожне з 6 ситуаційних завдань діагностичного рівня здобувач отримує, якщо у повному обсязі з відповідними поясненнями здійснює всі розрахунки та не допускає арифметичні помилки.

Евристичне завдання 3 оцінюється максимально у 10 балів і дає можливість здобувачеві отримати за екзамен максимальну оцінку 40 балів. Максимальну кількість балів (10) за завдання 3 здобувач отримує за умови детального наведення всіх бухгалтерських записів, розрахунків і пояснень та в разі подання кінцевого висновку. У разі відсутності пояснень у ході вирішення та кінцевого висновку ставлять від 7 до 9 балів. Здобувач отримує від 4 до 6 балів, якщо у ході вирішення виникли суттєві або розрахункові помилки, які викривили кінцевий результат рішення (залежно від змісту та ступені помилковості дій). Лише 3 бали отримує здобувач у разі формальної відповіді без коректних бухгалтерських записів, або якщо завдання виконано менш ніж на 50 %, або у разі грубої логічної помилки, яка призвела до обрання неправильного ходу рішення, за умови правильного виконання більш, ніж 25 % завдання.

Студента слід вважати атестованим, якщо сума балів, отриманих за результатами перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Мінімумально можлива кількість балів за поточний і підсумковий контроль упродовж семестру – 35 та мінімумально можлива кількість балів, набраних на екзамені, – 25.

Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання	Форми оцінювання	Мак бал
Змістовий модуль 1. Консультаційні рекомендації щодо обліку операцій в іноземній валюті за зовнішньоторговельними контрактами з нерезидентами			
ТЕМА 1. Міжнародні правила та вимоги національного законодавства як теоретичний базис облікового зовнішньоекономічного консалтингу підприємств України	<i>Аудиторна робота</i>		
	Лекція 1 за питаннями: Правові основи проведення зовнішньоекономічних операцій. Застосування базисних умов постачання «Інкотермс–2020» українськими експортерами та імпортерами	Ведення опорного конспекту лекцій	
	Практичне заняття 1. Приклади практичних ситуацій застосування базисних умов постачання «Інкотермс–2020» українськими експортерами та імпортерами	Виконання практичних завдань для самостійної роботи	
	Лабораторна робота 1. Реєстрація користувача і підприємства у інформаційній базі. Внесення первинних даних щодо підприємства. Заповнення довідників: номенклатура, контрагенти, банківські рахунки, каси, співробітники.	Виконання лабораторної роботи	
	<i>Самостійна робота</i>		
Вивчення лекційного матеріалу, виконання завдань для самостійної роботи, підготовка до лабораторного заняття			
ТЕМА 2. Методичні та законодавчі основи відображення операцій в іноземній валюті в бухгалтерському обліку підприємства-замовника консалтингових послуг	<i>Аудиторна робота</i>		
	Лекція 1 за питаннями: Особливості ведення обліку операцій в іноземній валюті, регламентовані НП(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів». Поняття монетарних статей балансу. Сутність курсових різниць і порядок їх відображення в фінансовому обліку	Ведення опорного конспекту лекцій	
	Практичне заняття 1. Практичні приклади обліку курсових різниць.	Виконання практичних завдань для самостійної роботи	
	Лабораторна робота 2. Внесення даних щодо іноземних контрагентів підприємства (покупців та постачальників).	Виконання лабораторної роботи	
	<i>Самостійна робота</i>		
Вивчення лекційного матеріалу, виконання завдань для самостійної роботи, підготовка до лабораторного заняття			
ТЕМА 3. Консультаційні рекомендації щодо обліку операцій конвертації валют на Міжбанківському валютному ринку України	<i>Аудиторна робота</i>		
	Лекція 2 за питаннями: Порядок відкриття рахунків у іноземній валюті в уповноважених банках України. Відображення в обліку купівлі іноземної валюти на Міжбанківському валютному ринку України. Відображення в обліку операції з реалізації безготівкової іноземної валюти	Ведення опорного конспекту лекцій	
	Практичне заняття 2. Практичні приклади обліку конвертації валюти на Міжбанківському валютному ринку України	Виконання практичних завдань для самостійної роботи	
	Лабораторна робота 3. Внесення за рахунками бухгалтерського обліку вступних залишків іноземної валюти на банківських рахунках підприємства	Виконання лабораторної роботи	

Тема	Форми та види навчання	Форми оцінювання	Мак бал
	Самостійна робота		
	Вивчення лекційного матеріалу, виконання завдань для самостійної роботи, підготовка до лабораторного заняття		
ТЕМА 4. Нормативний базис облікового експортного консалтингу – техніка проведення і відображення в обліку експортних операцій українського підприємства	Аудиторна робота		
	Лекція 2 за питаннями: Техніка проведення експортних операцій в Україні. Основи митного оформлення експорту товарів: митні режими, декларування митної вартості. Особливості оподаткування експортних операцій. Облік експортних операцій та розрахунків з іноземними покупцями.	Ведення опорного конспекту лекцій	
	Практичне заняття 2. Практичні приклади обліку експортних операцій	Виконання практичних завдань для самостійної роботи. Поточна контрольна робота	7
	Лабораторна робота 4. Відображення у інформаційній базі операцій підприємства з придбання іноземної валюти на Міжбанківському валютному ринку України.	Виконання лабораторної роботи	
	Самостійна робота		
	Вивчення лекційного матеріалу, виконання завдань для самостійної роботи, підготовка до лабораторного заняття		
ТЕМА 5. Консалтингові послуги щодо порядку проведення та обліку імпорتنних операцій резидентів, з дотриманням вимог законодавства України	Аудиторна робота		
	Лекція 3 за питаннями: Порядок проведення та митного оформлення імпорتنних операцій в Україні. Особливості оподаткування імпорتنних операцій. Загальна схема відображення в обліку операцій з імпорту товарів, робіт, послуг.	Ведення опорного конспекту лекцій Перевірка опорного конспекту лекцій за темами 1-5	5
	Практичне заняття 3. Практичні приклади обліку імпорتنних операцій	Виконання практичних завдань для самостійної роботи Перевірка виконання практичних завдань для самостійної роботи за темами 1-5	5
	Лабораторна робота 5. Відображення у інформаційній базі операцій підприємства з перерахування іноземної валюти нерезидентам-постачальникам за імпортними контрактами на умовах попередньої та наступної оплати.	Виконання лабораторної роботи	
Самостійна робота			

Тема	Форми та види навчання	Форми оцінювання	Мак бал
	Вивчення лекційного матеріалу, виконання завдань для самостійної роботи, підготовка до лабораторного заняття		
Змістовий модуль 2. Консалтинговий супровід проведення та обліку інших видів зовнішньоекономічних операцій підприємства			
ТЕМА 6. Організація службових відряджень за кордон та облікове відображення супутніх розрахунків в іноземній валюті	<i>Аудиторна робота</i>		
	Лекція 3 за питаннями: Порядок відображення в обліку проведення розрахунків за відрядженнями за кордон. Особливості обліку готівки в іноземній валюті, виданої підзвітній особі при командированні за кордон. Особливості відображення в обліку розрахунків у іноземній валюті з підзвітними особами при використанні корпоративних банківських карток.	Ведення опорного конспекту лекцій	
	Практичне заняття 3. Практичні приклади обліку витрат за відрядженнями за кордон та розрахунків у іноземній валюті з командированими працівниками.	Виконання практичних завдань для самостійної роботи	
	Лабораторна робота 6. Відображення у інформаційній базі операцій підприємства з оприбуткування отриманої експортної виручки та продажу частини неї на Міжбанківському валютному ринку України за дорученням підприємства.	Виконання лабораторної роботи	
	<i>Самостійна робота</i>		
	Вивчення лекційного матеріалу, виконання завдань для самостійної роботи, підготовка до лабораторного заняття		
ТЕМА 7. Законодавчі основи консалтингу щодо проведення та обліку бартерних і посередницьких зовнішньоекономічних операцій підприємств України	<i>Аудиторна робота</i>		
	Лекція 4. Особливості проведення та обліку зовнішньоекономічних операцій, що виконуються за бартерними контрактами. Техніка проведення і облік зовнішньоекономічних операцій українського підприємства, що виконуються за угодами комісії та консигнації.	Ведення опорного конспекту лекцій	
	Практичне заняття 4. Приклади обліку бартерних та посередницьких зовнішньоекономічних операцій підприємства.	Виконання практичних завдань для самостійної роботи	
	Лабораторна робота 7. Відображення у інформаційній базі операцій з продажу іноземної валюти на Міжбанківському валютному ринку України за дорученням підприємства.	Виконання лабораторної роботи	
	<i>Самостійна робота</i>		
	Вивчення лекційного матеріалу, виконання завдань для самостійної роботи, підготовка до лабораторного заняття		
ТЕМА 8. Консультаційні рекомендації щодо техніки здійснення та обліку операцій резидентів з давальницькою сировиною	<i>Аудиторна робота</i>		
	Лекція 4 за питаннями: Техніка проведення толінгових операцій з нерезидентами. Облік давальницьких операцій у резидента-замовника. Облік давальницьких операцій у резидента-виконавця.	Ведення опорного конспекту лекцій	
	Практичне заняття 4. Приклади обліку толінгових зовнішньоекономічних операцій підприємства.	Виконання практичних завдань для самостійної роботи	

Тема	Форми та види навчання	Форми оцінювання	Мак бал
	Лабораторна робота 8. Внесення до інформаційної бази даних щодо експорту продукції власного виробництва за кордон. Відображення у інформаційній базі операцій підприємства з остаточного розрахунку з покупцем-нерезидентом, з оприбуткування експортної виручки та продажу частини від неї на Міжбанківському валютному ринку України.	Виконання лабораторної роботи	
	Самостійна робота		
	Вивчення лекційного матеріалу, виконання завдань для самостійної роботи, підготовка до лабораторного заняття		
ТЕМА 9. Консалтинговий супровід зовнішньоекономічних операцій підприємства з кредитування, інвестування та фінансового лізингу	Аудиторна робота		
	Лекція 5 за питаннями: Облік отримання та обслуговування валютних кредитів українськими підприємствами. Особливості відображення в обліку та звітності надходження інвестицій в іноземній валюті. Основи здійснення та обліку лізингових операцій.	Ведення опорного конспекту лекцій	
	Практичне заняття 5. Приклади обліку лізингових зовнішньоекономічних операцій підприємства. Прикладу обліку кредитів та інвестицій в іноземній валюті.	Виконання практичних завдань для самостійної роботи	
	Лабораторна робота 9. Внесення до інформаційної бази даних щодо імпорту на митну територію України запасів і товарів, який здійснило вітчизняне підприємство.	Виконання лабораторної роботи	
	Самостійна робота		
	Вивчення лекційного матеріалу, виконання завдань для самостійної роботи, підготовка до лабораторного заняття		
ТЕМА 10. Консалтингові послуги з декларування та звітування підприємства за валютними операціями з нерезидентами	Аудиторна робота		
	Лекція 5 за питаннями: Особливості складання фінансової звітності стосовно зовнішньоекономічних операцій підприємства. Відображення валютних операцій підприємства у Декларації з податку на прибуток та у системі електронного декларування ПДВ. Порядок декларування валютних цінностей підприємства в іноземній валюті	Ведення опорного конспекту лекцій Перевірка опорних конспектів лекцій за темами 6-10	5
	Практичне заняття 5. Практичні приклади заповнення фінансової, податкової та статистичної звітності за зовнішньоекономічною діяльністю підприємства.	Виконання практичних завдань для самостійної роботи.	
		Перевірка виконання практичних завдань для самостійної роботи за темами 1-5	5
		Поточна контрольна робота	7

Тема	Форми та види навчання	Форми оцінювання	Мак бал
	Лабораторна робота 10. Відображення у інформаційній базі операцій підприємства з остаточних розрахунків з постачальниками-нерезидентами. Складання фінансової, податкової та статистичної звітності за зовнішньоекономічними операціями, здійсненими підприємством у звітному періоді.	Виконання лабораторної роботи. Захист Звіту з лабораторних робіт	26
Самостійна робота			
	Вивчення лекційного матеріалу, виконання завдань для самостійної роботи, підготовка до лабораторного заняття		
Екзамен			40

Рекомендована література

Основна

1. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств : навч. посіб. / за ред. Ю. Г. Козака, О. О. Сукач, Д. М. Бурлаченко. – 6-те вид., перероб. та доп. – Київ : Центр учбової літератури, 2020. – 268 с.
2. Ковальчук Т. Г. Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. / Т. Г. Ковальчук. – Київ : Ліра-К, 2018. – 216 с.
3. Курган Н. В. Облік і техніка проведення зовнішньоекономічних операцій підприємства [Електронний ресурс] : навчальний посібник / Н. В. Курган. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2022. – 190 с. Режим доступу : <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/28062>.
4. Облік зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. / за заг. ред. С. О. Кузнецова. – Харків : Вид-во Іванченко І. С., 2019. – 221 с.
6. Огійчук М. Ф. Облік зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. / М. Ф. Огійчук. – Київ : Алерта, 2019. – 332 с.
7. Танасієва М. М. Облік і оподаткування зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. / М. М. Танасієва. Чернівці : Технодрук, 2021. 100 с.

Додаткова

8. Кравцова О. М. Облік зовнішньоекономічної діяльності: навч. посібник. — Львів: «Магнолія», 2018. – 224 с.
9. Моніторинг експортно-імпортного потенціалу та ефективності його використання : монографія [Електронний ресурс] / Л. М. Малярець, В. І. Отенко, І. П. Отенко та ін. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2022. – 172 с. Режим доступу : <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/28145>.
10. Світове господарство і міжнародні економічні відносини [Електронний ресурс] : навчальний посібник у схемах і таблицях / С. В. Бестужева, В. О. Козуб, Н. В. Проскурніна та ін. – [Електронний ресурс] – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. – 249 с. Режим доступу : <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/27473>.
11. Класифікатор іноземних валют : постанова Правління НБУ від 04.02.1998 р. № 34 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0521500-98#n15>.
12. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 21 (МСБО 21) «Вплив змін валютних курсів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_022.
13. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2755-17>.

14. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.
15. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку // Бухгалтер911 : веб-сайт. – Режим доступу : <https://buhgalter911.com/normativnaya-baza/instr-plan-rah/standart-buhgalterskogo>.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

16. Єдиний державний інформаційний веб-портал «Єдине вікно для міжнародної торгівлі» : веб-сайт. – Режим доступу : <https://cabinet.customs.gov.ua>.
17. Курс «Обліковий консалтинг в зовнішньоекономічній діяльності» : веб-сайт персональних навчальних систем Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця. – Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=8903>.
18. Облік SaaS : веб-сайт. – Режим доступу : <https://oblik.ua/uk>.
19. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України. – Режим доступу : <http://sfs.gov.ua>.
20. Офіційний сайт Інкотермс 2020 в Україні. – Режим доступу : https://incoterms2020.com.ua/Terms___INCOTERMS___2020.html.